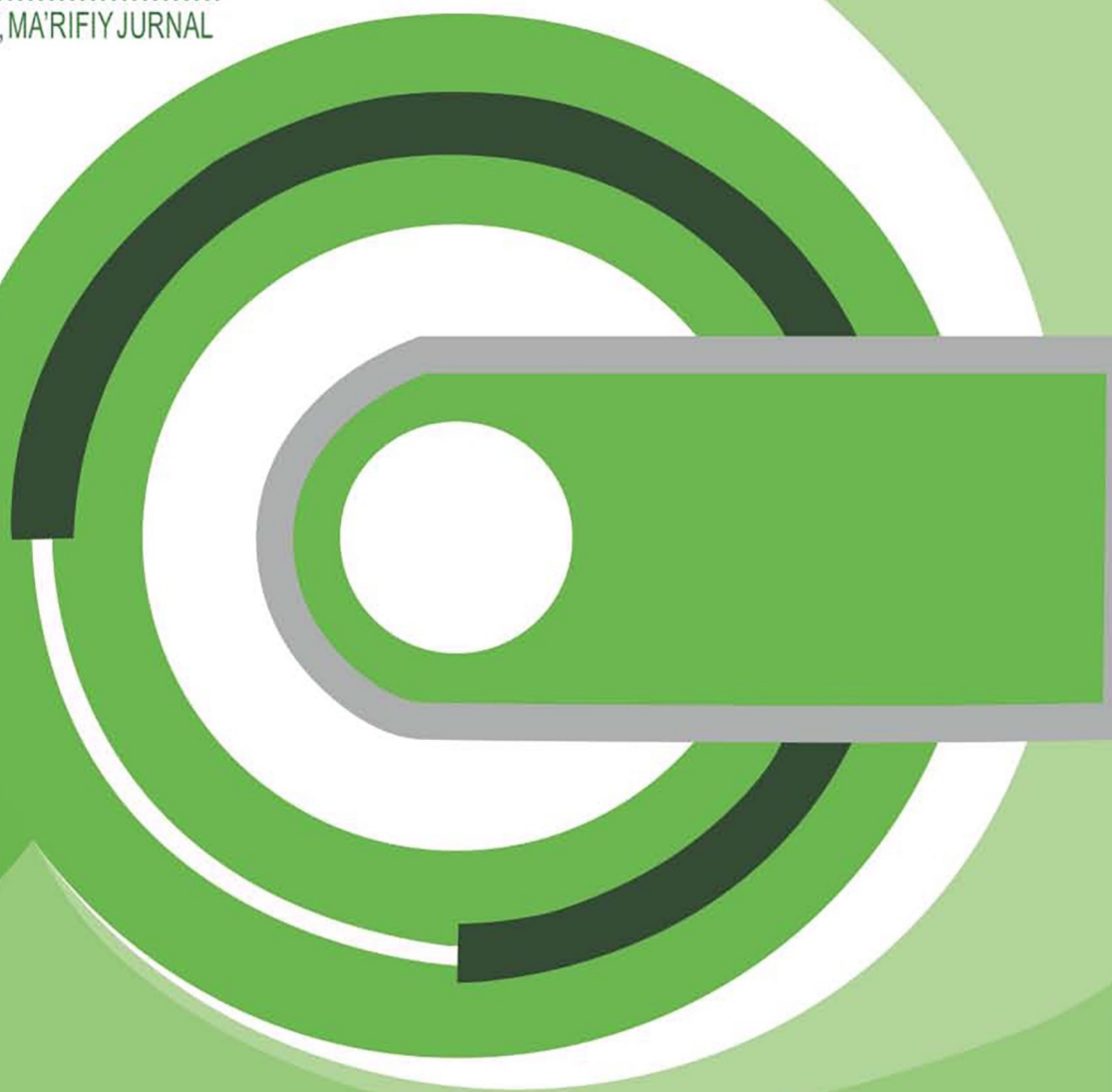

KASB-HUNAR TA'LIMI

ILMIY-USLUBIY, AMALIY, MA'RIFIY JURNAL

2025-yil, 5- son

KASB-HUNAR TA'LIMI

Профессиональное образование
Professional education

Ilmiy-uslubiy, amaliy, ma'rifiy jurnal
2025-yil, 5-son

Muassislar:

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi,
Pedagogik innovatsiyalar, professional
ta'limboshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta
tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti

Bosh muharrir: Z.Y.XUDAYBERDIYEV

Ijrochi direktor: H.SIROJIDDINOV

Tahrir hay'ati:

M.XOLMUXAMEDOV, R.X.JO'RAYEV,
A.Q.JALALOV, A.R.XODJABAYEV,
J.SH.SHOSALIMOV, A.NABIYEV,
A.A.HASANOV, H.SIROJIDDINOV,
K.M.GULYAMOV

Jurnal 2000-yildan nashr etila boshlangan.
O'zbekiston matbuot va axborot agentligida
2007-yil 3-yanvarda qaytadan ro'yxatga olinib,
0109-raqamli guvohnoma berilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar
Mahkamasi huzuridagi Oliy Attestatsiya komissiyasi
tomonidan 2017 yil 29 avgustdagi 241/8 qarori
bilan Pedagogika fanlari bo'yicha dissertatsiyalar
yuzasidan asosiy ilmiy natijalarni chop etishga
tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Manzil: 100095, Toshkent sh., Olmazor tumani
Universitet ko'chasi, 2-uy
Tel.: 90-979-75-89; 94-677-90-32;

E-mail: kasbhunartalimi@mail.ru,
ksbjurnal@inbox.uz.

Nashr uchun mas'ul
H.Sirojiddinov

Sahifalovchi:
I.Sirojiddinov

Tahririyat fikri muallif nuqtai nazariga to'g'ri
kelmasligi mumkin.

Tahririyatga yuborilgan maqolalar tahrir etilmaydi
va egasiga qaytarilmaydi.

Jurnaldan ko'chirib bosilganda "Kasb-hunar ta'limi"
jurnalidan olingani izohlanishi shart.

Bosishga ruxsat etildi: 12.05.2025-yil.
Bichimi 60x84 1/8

Bosma tabog'i 10. Adadi 60 nusxa.
Buyurtma "PROFIEDUPRESS" MChJ
bosmaxonasida chop etildi.

Korxona manzili: Toshkent shahri, Sirg'ali tumani,
Yangi Sirg'ali ko'chasi, 18-uy

МУНДАРИЖА

Тургунова Р. Развитие фразеологической грамотности учащихся че- рез игровые формы обучения	3
Bolqiyev A.B. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini folklor asarlar vositasida tarbiyalashning ilmiy asoslari	7
Aripjanova D. Maktabgacha yoshdagi bolalar tafakkurini rivojlantirishda virtual muhitlardan foydalanish	11
Axmedov M.B. Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini kasbiy innovatsion faoliyatga tayyorlashning tizimli-pedagogik asoslari	15
Atabayeva N.N. Inklyuziv ta'lim fanini raqamli muhitda o'qitish metodikasi	23
Shovqiyeva L.Sh., Xo'jayeva S.M. Maktabgacha turli yoshdagi bolalarni qurish-yasashga doir ko'nikmalarini shakllantirish (tasviriy faoliyat misolida)	28
Ko'kiyev B.B. Bo'lajak pedagog muhandislarda ijodiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishni nazariy asoslari	36
Akmalova M. Boshqaruv kompetensiyalari yevropa tajribasida	39
Ernazarova L.A., Salimova M.R. Boshlang'ich ta'limda kitobxonlikni shakllantirishda alisher navoiy asarlarining o'rni	44
Asanov A. Bo'lajak huquqshunoslarni tayyorlash jarayonida pedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish	48
Dilbarjonov A.R. Axborot kommunikatsiya texnologiyalari va o'qitish jarayonining integratsiyasi: umumta'lim maktablari va professional ta'limda muhim ustuvor vazifalar	53
Safarov B.N. Maktabgacha ta'limga xorijiy tajribalarni joriy etishning o'ziga xos xususiyatlari	58
Berkinova Ch. Valeologik kompetensiyalar va pedagogik tasnifi	61
Saxatov Sh.M. Temuriylar mavzusini o'qitish metodikasi	65
Axunbabayeva Sh. Estetik tarbiya berish vazifalari, metodlari, vositala ri	69
Mustafayeva N.U. BLUM taksonomiyasi asosida intellektual salohiyatni rivojlantirishning lingvodidaktik shart-sharoitlari	73
Safarova D.M. Kommunikativ kompetentsiya va madaniyatlararo xabardorlikni rivojlantirish	78
Burxonov Sh.Sh. Boshlang'ich ta'limda darsliklarni tayyorlashda xalqaro tajribalardan foydalanish	82
Latibjonova Z.N. Nutqida og'ir nuqsoni bo'lgan bolalarda muloqot ko'nikmalarini differensial yondoshuv asosida rivojlantirish (alaliyali bolalar misolida)	86
Umarova M.M. Oila bilan ishlashning asosiy ish shakllari	90
Sanakulov Z.I. Badiiy onomastik birliklar orqali talabalarda lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodikasi	94
Ergasheva M.M. Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarning ijodiy faolligini takomillashtirish	102
Abdirasulov L. Ekologik ta'lim va tarbiyada xorijiy tajriba	106
Mardankulov J.A. Ta'limda innovatsion jarayonlarni boshqarish va kreativ muhitni shakllantirish	109
Отенбергенов Ж.С. Кредитно-модульная система как инструмент развития интеллектуально-когнитивного потенциала студентов ...	113
Melboyev S.S. Tarix darslarida 10-11-sinf o'quvchilarining o'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyalarini takomillashtirish	118
Salimova S.F. Talabalarni ijodiy fikrlash va mustaqil ta'lim ko'nikmalarini shakllantirishda noan'anaviy darslarining roli	121
Djumanioyozova M.R. Texnik oliy o'quv yurtlarida ingliz tilini o'rgatish nazariy-metodologik asoslari	124
Zokirova S.M., Alijonova M.M. Tabiat go'zalliklarini his etishda ekoestetikaning roli va shaxs kamolotiga ta'siri	127
Maxkamova D.X. Raqamli ta'lim resurslarini yaratishning didaktik imkoniyatlari	130
Kayumova N.R. Zamonaviy raqamli ta'lim platformalariga qo'yiladigan texnik, metodik va funksional talablar	134
Marasulova Z.A., Yigitaliyeva D.I. "Informatika ta'limiga innovatsion yondashuv asosida ta'lim texnologiyalaridan foydalanish"	140
Rahmonov Z.X. Ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni	147

Bekmirzayev M.X. Tabiiy fanlarni o'qitishda mobil ta'lim texnologiyalarining o'rni va ahamiyati	151
Xayitova Sh., Allazov I. Talabalar mustaqil ta'limini mobil texnologiyalar asosida faollashtirish mexanizmi	155
Isakulova N.J. Inklyuziv ta'lim konsepsiyalari, ta'lim va tarbiya nazariyalari, inklyuziv ta'lim tamoyillari	161
Sayfiddinova J.Z. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida yozma nutq orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish usullari	166
Salimova M.R. O'quvchilarning tabiiy fan bo'yicha savodxonlik ko'nikmalarini xalqaro baholash dasturlari asosida takomillashtirish ...	170
Urunov A.M. Boshlang'ich sinflarda iqtisodiy tarbiyani shakllantirishning nazariy asoslari	177
Asrorova Ch.B. Raqamli ta'lim muhitida geometriyani o'qitish metodikasi	182
Qambarov S.S. Oliy ta'limda malakali jismoniy tarbiya fani o'qituvchilarini tayyorlashning dolzarb masalalari	185
Baratova K.X. Fransuz tilini o'rgatishda psixodidaktik strategiyalar: shaxsga yo'naltirilgan ta'limning nazariy va amaliy jihatlarini	191
Рустамова Н.Р. Использование витагенной информации для создания медиаменталитета: история и современность	200
Xudoyqulov H.A. O'zbekiston respublikasi oliy ta'lim muassasalari reytingi va raqobatbardoshligini oshirishni boshqarishning innovatsion xususiyatlari va tamoyillari	205
Kholmanova K.Y., Ganieva Ch., Togayev G. Advantages of integrated matrix teaching	215
Abduraxmonova N.A. Husnixat darslaridagi dam olish daqiqalari ijodiy faoliyatni rivojlantirish imkoniyati sifatida	218
Parmonov A.A. Raqamli transformatsiya va sanoat integratsiyasi sharoitida muhandislik ta'limining dolzarb muammolari	226
Usmonova O.S. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ilmiy dunyoqarashini rivojlantirish metodikasi	237
Ядгаров Б.Ж., Рузметова З.Қ. Мактабгача тарбия муассасалари шaroitida болаларнинг ҳаракат фаолиятини ривожлантириш технологияси	240
Murtazayev Z.M., Avulova Z.T., Soatov H.P. O'quvchilarga "Modda va uning tuzilishi" mavzularini o'tishda "ijodiy fikrlash" ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari	244
Axmedova A.N. Parallel korpuslarning paydo bo'lishi va ularning tadqiqot obyekti sifatida ishlatilishi	252
Isakulova N.J. Inklyuziv ta'lim mazmuni va mohiyati	260

BO‘LAJAK PEDAGOK MUHANDISLARDA IJODIY FIKRLASH QOBILIYATLARNI SHAKLLANTIRISHNI NAZARIY ASOSLARI.

KO‘KIYEV BOBURLIRZO BAXODIR O‘G‘LI,
Chirchiq davlat pedagogika universiteti p.f.f.d., (PhD)

Annotatsiya: Muhandislik grafikasi fanlarini o‘qitishda talabalarni ijodiy fikrlashga nazariy bilimlar asosida ijodiy muhitni yaratish usullari haqida nazariy materiallar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: texnologiya, ijod, tasavvur, loyihalash, kognitiv, proyeksiya, reproduktiv, usul.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmonida ta‘lim sohasi rivojlantirishning ustuvor vazifalari sifatida uzluksiz ta‘lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta‘lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish, ta‘lim va o‘qitish sifatini baholashning xalqaro standartlarini joriy etish asosida oliy ta‘lim muassasalari faoliyatining sifati hamda samaradorligini oshirish, ilmiy-tadqiqot va innovatsiya faoliyatini rag‘batlantirish, ilmiy va innovatsiya yutuqlarini amaliyotga joriy etishning samarali mexanizmlarini yaratish kabilar belgilab olindi. Mazkur Farmon g‘oyalarining amaliyotga to‘la tatbiq etilishi oliy ta‘lim muassasalari talabalarida o‘quv-bilish faolligini rivojlantirishda ham o‘ziga xos ahamiyatga ega. Zero, bo‘lajak mutaxassislarining ishlab chiqarish jarayoniga har tomonlama tayyor holda qadam qo‘yishlari bozor iqtisodiyotiga xos bo‘lgan kuchli raqobatga bardosh bera olishlarini ta‘minlaydi.

Bo‘lajak chizmachilik o‘qituvchisining loyihalashtirish ko‘nikmalarini rivojlantirish

metodikasini takomillashtirish muhim vazifa sifatida belgilab olingan. Hozirgi globallashuv jarayonida zamon talablariga javob beradigan malakali muhandislar tayyorgarligini takomillashtirish ta‘lim sohasida olib borilayotgan islohotlarning eng asosiylaridan biri bo‘lmoqda.

Oliy ta‘lim tizimida tayyorlanayotgan mutaxassislariga o‘tib kelayotgan yosh avlodga ta‘lim va tarbiya berishda mavjud barcha resurslardan oqilona va samarali foydalanishni ta‘minlash, davlat standartlari, o‘quv dasturlari va o‘quv uslubiy adabiyotlarni takomillashtirish, ularning yangi avlodini yaratish pedagogik axborot texnologiyalarni joriy etish bugungi kunning dolzarb muammolaridir.

Bugungi kunda ta‘lim tizimini yanada takomillashtirish uchun pedagogik texnologiyalardan keng foydalanish va pedagog kadrlarning imkoniyatlarini oshirishga katta talablar qo‘yilmoqda bugungi kunda bilimdonligi mustahkam bo‘lgan yosh kadrlarni har tomonlama yetuk intellektual salohiyatli, ma‘naviyati kuchli, zamon bilan hamnafas bo‘ladigan yoshlarni tarbiyalashda oliy ta‘lim tizimidagi ta‘lim jarayoni juda muhim bo‘lib hisoblanadi. Ta‘lim mazmunining asosiy nazariyalari XVIII asr oxiri va XIX asr boshlarida paydo bo‘ldi.

Pedagogika fani ta'lim mazmunining material va formal nazariyasini belgilab beradi. Ta'lim mazmunining material nazariyasi ayrim manbalarda didaktik materializm yoki qomusiylik (ensiklopedizm) deb yuritildi.

Ijodiy fikrlashni qanday rivojlantirish kerak, biz hali ham birinchi so'zlarni talaffuz qilmoqdamiz. U ijodkor shaxsning samarali sifatiga hissa qo'shishni xohlaydi va shuning uchun "ijodkorlik ta'limi Qo'shma Shtatlarda zamonaviy ta'limning poydevori sifatida hurmat qilinadi". Ijodkorlikning asosi - hisiy soha, shu jumladan idrok yetish hissi, hisiy sezgirlik va sezgirlik.

Talaba borlig'iga idrokni faol kiritish - bu darsning asosiy ijodiy yo'nalishi.

O'qituvchining bunday muvaffaqiyati mezonini o'quvchilarning borliq taassurotlari va badiiy idrok bir-biriga bog'langan, qayta yaratilgan va ularning shaxsiy qarashlari, talqini, yutug'i sifatida namoyon bo'lgan so'z va harakatda ifodalangan hissiy-intellektual munosabatidir. "erkin oqim" hisi.

Ijodiy hissiy ohang, qiziqish va quvonchni kutish - bu atmosferaning xususiyatlari. Va uni yaratish yo'li quyidagi bosqichlar orqali belgilanishi mumkin:

- qoidasiz o'yin kabi ijodiy harakat, izlanish, idrok yetish uchun turtki;

- ijodiy vazifani qo'yish, agar talabalar uni shakllantirishda ishtirok etsa, samaraliroq bo'lishi mumkin;

- natijaga erishishda o'z variantini tanlash, texnikani bilish va o'zlashtirish;

- tahlil va natija yangi vazifalarni belgilash akti sifatida.

O'qituvchi uchun ham, talabalar uchun ham dars uchun ijodiy kognitiv faoliyat usullari to'plami muhimdir. Ishda texnikalar kompleks tarzda qo'llanilishi mumkin.

Ijodkorlikni takrorlamaslik kerak, lekin ijodkorlikni davom ettirish mumkin. Oxirgi holat turli o'qituvchilar tomonidan turli

yo'llar bilan izohlanadi:

- ba'zi o'qituvchilar talabalar mustaqillik ko'rsatishi kerak bo'lgan barcha vazifalarni ijodiy deb hisoblashadi;

- boshqalar faqat o'quvchilarning hayotiy ta'assurotlariga asoslangan ijodkorlikni atashadi;

- uchinchi - ijodiy o'quvchilarni har qanday faoliyat bilan tanishtiruvchi asarlarni o'z ichiga oladi.

Ishonch bilan aytish mumkinki, ijodiy topshiriqlarni bajarayotib, talabalar ijodiy fikrlashni jadal rivojlantiradilar.

Shuni ta'kidlash kerakki, texnikalar va vazifalar turlari to'plami universal emas. Ular haqidagi tortishuvlar yo susaydi, keyin esa yangi kuch bilan davom etadi. Ish usullarining xilma-xilligiga uslubiy munosabatda bunday noaniqlik holatining sababi, bu usullarning o'ziga xoslikdan o'zboshimchalik bilan fantaziya maydoniga o'tish xavfi bilan izohlanadi va bu, o'z navbatida o'quvchilarning vazifani idrok etishining pasayishiga olib keladi. Ushbu ish shakllarida o'qituvchining topshiriqni shakllantirish, ishga tayyorgarlik ko'rish va uning natijalarini muhokama qilishda filigrafi ishi bo'lishi kerak.

Biroq, texnika va vazifalarni qo'llash kerak, chunki; muhimi, talabalar nimani yaratayotgani emas, balki ular yaratgan, ijodiy tasavvurda mashq qilish va uni gavdalandirishdir.

O'qituvchining ijodiy vazifalari atrofidagi narsalar va harakatlarga shaxsiy munosabatini bildirishga yordam beradi, tasavvurni, loyihalashtirishni va ijodiy faoliyatni shakllantirishga yordam beradi. Talabaning ijodiy salohiyatini anglash va rivojlantirish o'qituvchining minnatdorchilikli vazifasi bo'lib, u talabalarning ijodiy va bilish faoliyatini tashkil etish bilan chambarchas bog'liqdir.

Zamonaviy ijtimoiy va texnik taraqqiyot mohiyatini belgilab beradigan fanlarning pedagogik hamda texnik asoslari o'rtasidagi o'zaro aloqadorlikning chuqurlashuvi mazkur jarayonning sodir bo'lishini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sh.K.Murodov. E.M.Mirzayev Hayitov.J.M. (2021). Определяя параметров отсеков поверхностей второго порядка по заданному объему central asian journal of mathematical theory and computer sciences. Muғallim xam uzliksiz bilimlendiuriy, Volume 02 Issue 05. ISSN 2660-5309.
2. Hayitov.J.M.(2022).Muhandislik grafikasi fanlarini axborot-kommunikasiya texnologiyalari yordamida o'qitish orqali talabalarni ijodkorlik qobiliyatini oshirish. Science and education scientific journal. ISSN 2181-0842.VOLUME 3, ISSUE 11.
3. N. Valiyev. Chizmachilik. (geometrik chizmachilik). O'quv qo'llanma. – T.: 2013.
4. Pulat Adilov,. (2018). New View to Executing Sketch and Technical Drawing Eastern European Scientific Journal (ISSN 2199-7977) Journal 102-104.
5. Jumayev. I.O. (2021) Chizmalarni autocad dasturida chizishda dasturning mavjud murakkabliklarini qo'lda chizishga moslashtirish (o'rgatish) usullari. Muғallim xam uzliksiz bilimlendiuriy. 94-99-b.